

Bomenbeleidsvisie
Gemeente Someren
November 2007 / 6832.5

Copijn Utrecht bv

Realisatie en Boomspecialisten

Gageldijk 4f
Postbus 9177
3506 GD Utrecht
Tel: 030-2644333
Fax: 030-2612140
E-mail: info@copijn.nl
Website : www.copijn.nl

Afdeling Gemeente Someren:	: Realisatie, Beheer en Onderhoud
Verantwoording:	: De heer A. van Oijen
Auteurs Copijn	: ir. M. Vroklage / ir. J. Westerink
Projectleider Copijn	: ir. J. Hilbert
Datum	: november 2007
Projectnummer	: 6832.5

Inhoud

1	Someren en bomen	4
2	De taak van de gemeente	6
2.1	Dienstbaarheid in een duidelijke koers	6
2.2	Samenhang in het beleid	7
2.3	Budgetten	8
3	Analyse huidige situatie	9
3.1	Overlast	9
3.1.1	Klachten	9
3.1.2	Aanpak overlast	12
3.2	Communicatie	13
3.3	Handhaving en regelgeving	13
3.4	Groen als ondergeschikt belang	14
3.5	Bomen en inrichting	15
3.6	Visie op bomenstructuur Someren	16
4	De bomenbeleidsvisie	17
4.1	Duurzaamheidsprincipe	17
4.2	Overlast	18
4.3	Nieuw model Bomenverordening	20
4.4	Juridisch kader	21
4.5	Bomenstructuurplan	22
4.6	Beheren met visie	23
4.7	Communicatie	24
4.8	Bomen in nieuwe planvorming	25
5	Planning	26
	Projectgegevens	27

Inleiding

De gemeente Someren werkt aan een nieuw bomenbeleid waarmee duidelijkheid wordt gegeven over de wijze waarop de gemeente Someren nu en in de toekomst omgaat met bomen. Dit geldt zowel voor particuliere als gemeentelijke bomen. De directe aanleiding voor een bomenbeleid is een aantal knelpunten, zoals kapvergunningen, overlast door bomen en het ongewenst verdwijnen van waardevolle bomen. De gemeenteraad heeft de opdracht verstrekt voor op het opstellen van een bomenbeleidsplan, om consequenter en gestructureerder afwegingen te kunnen maken.

Het nieuwe beleid heeft primair als doel:

Zorgen voor een bomenbestand in de gemeente Someren dat optimaal en duurzaam bijdraagt aan de kwaliteit van de leefomgeving.

Speerpunten in het nieuwe beleid zijn:

- Helderheid en éénduidigheid creëren richting de burger. Daarbij gaat het met name over de verantwoordelijkheid/taak van de gemeente betreft de wettelijke zorgplicht, het tegengaan van overlast en het opstellen van een gebruiksvriendelijke, eenvoudige kapvergunningenprocedure.
- Werken vanuit het duurzaamheidsprincipe om toekomstige (overlast)problematiek te beperken en door te investeren in meer oude, gezonde bomen. Daarnaast komt er een sterkere beschermstatus voor waardevolle bomen en boomstructuren
- Het verbeteren van de communicatie richting de burger omtrent het onder de aandacht brengen van het belang van bomen en de motivatie achter het uitgevoerde beleid.
- Optimaliseren van de interne afstemming tussen beheer, beleid en bestuur.

De basis voor een succesvol bomenbeleid is een heldere visie op bomen die zowel door de betrokken ambtenaren, bestuurders als door inwoners en belangengroepen binnen de gemeente wordt ondersteund en uitgedragen. Om deze samenhang te realiseren zijn twee workshops georganiseerd; één met beleidsambtenaren en één met inwoners en afgevaardigden van externe belangengroepen. Deze workshopgroepen blijven bij de verdere uitwerking van het beleid betrokken. Hierbij krijgen beleidsambtenaren een inhoudelijke rol en de 'externen' een adviserende rol.

1 Someren en bomen

Bomen zijn van grote waarde voor de gemeente Someren. Ze zijn een onlosmakelijk onderdeel van de cultuurgeschiedenis, markeren bijzondere plekken en geven sfeer aan straten en pleinen. Stel de Lambertuskerk eens voor zonder de monumentale bruine beuken, café 't Summers Kontakt zonder hemelboom, denk bij de entree van Lierop via de Somerenseweg de gekandelaberde lindebomen eens weg of rij door het buitengebied zonder te worden geflankeerd door rijen statige eiken?

De ruimtelijke kwaliteiten van de gemeente Someren liggen verscholen in de eigenheid van de vier kernen die via een weids en bomenrijk buitengebied met elkaar verbonden zijn. Op de overgang van kern naar buitengebied zijn het vaak de zomereiken die de binnenkomst of het vertrek begeleiden. Verder naar buiten gaat de zomereik over in de Amerikaanse die in strakke verbanden de grenzen markeert van de ruilverkaveling. In de kernen worden volwassen lindelanen afgewisseld met onder andere vruchtbomen in de kleinschalige wijkstructuren. Hier en daar komt men exotische bomen tegen als de trompetboom (*Catalpa*), de Japanse notenboom (*Ginkgo*) of de Robinia (*Robinia*). Al met al een bestand om trots op te zijn maar waar ook genoeg kansen liggen om de kwaliteit en uitstraling te verbeteren. Niet iedereen vindt bomen overigens even prettig. Denk aan bladafval, het druipprobleem en een door bomen belemmerd overzicht op drukke verkeerskruisingen. Ook hier moeten vanuit het beleid goede oplossingen voor komen.

Welkom in Someren! Zomereiken (*Quercus robur*) langs de kanaalstraat

Er zijn een aantal belangrijke factoren waarom de gemeente Someren zuinig op haar bomen is. Zij:

- verbeteren de luchtkwaliteit door het vastleggen van fijnstof
- veraangename het leefklimaat in de stad door schaduwwerking en hun effectieve warmteverdamper (matiging temperatuursextremen)
- zijn een vitaal onderdeel van de ecologische kringloop in de stedelijke omgeving
- dragen in belangrijke mate bij aan de recreatieve kwaliteit van de gemeente
- geven een gevoel van geborgenheid in de wijk
- versterken de ervaring van de seizoenen/brengen de natuur dichterbij
- dragen cultuurhistorie met zich mee
- markeren de hoofdwegenstructuur, vormen belangrijke oriëntatiebakens en zijn het visitekaartje van het dorp

De Lambertuskerk met haar bruine beuken (*fagus sylvatica 'atropunicea'*)

2 De taak van de gemeente

Om een gezond en duurzaam bomenbestand te hebben en te houden is goed beleid nodig. Als overheidsinstantie is de gemeente verantwoordelijk voor de kwaliteit van de leefomgeving. Bomen dragen hier sterk aan bij. Daarnaast maakt zij keuzes die verder gaan dan het individu of een generatie. Dat is een essentiële kwaliteit, zeker wanneer het bomen betreft, omdat die in principe langer dan een mensenleven meegaan. Ook heeft de gemeente als eigenaar een wettelijke zorgplicht voor haar bomenbestand.

2.1 Dienstbaarheid in een duidelijke koers

In het beleid moet een goede balans worden gezocht tussen het dienstbaar zijn aan de burger en het varen van een duidelijke, eigen koers om de beleidsdoelstellingen te kunnen realiseren.

Dat betekent bijvoorbeeld in de praktijk dat niet alle overlast wordt aangepakt of bestreden. Overlast uitbannen houdt namelijk in: alle bomen kappen. Men moet dus kunnen rekenen op tolerantie en acceptatie van de burger. Heldere communicatie over het beleid en het belang van bomen speelt daarbij een cruciale rol.

De hemelboom (*Ailanthus altissima*) naast café 't Summers Kontakt.

2.2 Samenhang in het beleid

Succesvol bomenbeleid valt of staat met de mate waarin interne, gemeentelijke processen op elkaar zijn afgestemd. Op alle fronten (bestuur, beleid, beheer) dient er overeenstemming te zijn over de koers die gevaren gaat worden. Relevante afdelingen binnen de gemeente Someren zijn Realisatie Beheer en Onderhoud ('buitendienst', 'civiel' en 'groen'), VROM ('bouwen' en 'ruimtelijke ordening'), Maatschappelijke Ontwikkeling ('welzijn') en Burger en Bestuur ('communicatie' en 'algemene zaken en veiligheid'). Er komt een overlegstructuur waarbij representanten van de diverse afdelingen op regelmatige basis 'boomoverleg' hebben. Dit integrale overleg loopt vooruit op de Omgevingsvergunning waarbij de interne afstemming betreft vergunningverlening verder moet worden geoptimaliseerd.

Workshop met diverse gemeenteamttenaren van de gemeente Someren in het kader van de visievorming voor het bomenbeleid.

2.3 Budgetten

Het hebben van een gezond en duurzaam bomenbestand kost geld en de budgetten zijn vanzelfsprekend eindig. Dat betekent prioriteiten stellen. Het bomenbeleid voorziet in richtlijnen die voor de komende vijf jaren duidelijkheid verschaffen voor het in stand houden en verbeteren van het bomenbestand. Investeren in beschermwaardige bomen, een systematische aanpak van overlast en een goed werkend VTA-inspectiesysteem zijn hierin belangrijke onderdelen. Door hier een kostenbegroting op hoofdlijnen aan te koppelen ontstaat voor de komende 5 jaar financiële duidelijkheid.

VTA inspectie en nader boomtechnisch onderzoek moeten uitwijzen of deze eik aan de kanaalstraat de komende beheertermijn van 5 jaar nog veilig kan worden gehandhaafd

3 Analyse huidige situatie

Er is momenteel geen sprake van een apart bomenbeleid, maar er zijn diverse beleidsdocumenten waarin bomen als onderwerp naar voren komen. Dat zijn onder andere het Bestemmingsplan en het Landschapsontwikkelingsplan 2001. Verder is voor bijna de hele gemeente een bomenstructuurplan geschreven door de heer van Oijen van de afdeling RBO. De kapvergunning is geregeld via een A.P.V. en voor de bomen in het buitengebied geldt de Boswet. Bij de afdeling Realisatie, Beheer en Onderhoud worden (op beheerniveau) momenteel de meeste 'boombeslissingen' genomen, waaronder de beoordeling van kapaanvragen. Deze beslissingen hebben door gebrek aan duidelijk beleid nogal eens een subjectief en ad hoc karakter, hoewel er ook een aantal zaken goed gestructureerd worden aangepakt zoals de bestrijding van de eikenprocessierups en het snoeionderhoud.

De belangrijkste knelpunten die de wens voor een bomenbeleid legitimeren zijn:

3.1 Overlast

3.1.1 Klachten

Op dit moment is overlast de belangrijkste aanleiding voor contact over bomen tussen de burger en de gemeente Someren. Het aantal klachten is de afgelopen jaren aanmerkelijk toegenomen. Klachten zijn er in alle soorten en maten en kunnen worden ingedeeld in vier categorieën: veiligheid, gezondheid, economische schade en woongenot. De meest gehoorde problemen die in Someren spelen zijn:

Veiligheid

- Bladafval (slipgevaar/uitglijdrisico)
- Verkeershinder (bomen belemmeren uitzicht bij uitritten en kruisingen)
- Wortelopdruk (struikelgevaar, fietsers en brommers kunnen macht over het stuur verliezen)
- Vallende takken / omwaaiende bomen (risico op letselschade)

Bladoverlast en wortelopdruk zijn veelgehoorde klachten, zoals hier bij de platanen (*Platanus x acerifolia*) op het Wolfsveld. Het plan is om volgend jaar met bladkorven te gaan werken

Gezondheid

- Stuifmeel (pollen) in relatie tot hooikoorts
- Insectenplagen met risico's voor volksgezondheid (bijvoorbeeld de eikenprocessierups)

Economische schade

- Bladafval (opruimkosten door verzamelen/schoonmaken/afvoeren) en aantasting dakbedekking
- Vallend hout of vruchten (kastanjes) op bijvoorbeeld auto's
- Schade aan horeca (aan bomen gerelateerde insectenplagen)
- Schaduw op landbouwgewassen
- Ingroei wortels in riolering

Woongenot

- Blad/vrucht/bloesemafval
- Druipen (honingdauw) en de daaropvolgende vorming van roetdauw
- Wortels in de tuin
- Schaduwwerking
- Vogelpoep

Honingdauwdruipende bomen zorgen voor een hinderlijke plaklaag op auto's. Deze laag kleurt na verloop van tijd zwart als gevolg van roetdauw, een schimmel die leeft op honingdauw

3.1.2 Aanpak overlast

De aanpak van overlast geschiedt momenteel op zowel regelmatige als ad hoc basis.

Regelmatige/gestructureerde overlastaanpak:

- Veegploegen
- Fruitruimen
- Bestrijding van eikenprocessierups

Ad hoc aanpak overlast

- Op basis van meldingen (bladafval, verwijderen probleemtakken etc.)
- Gebruik van knoflook/inzet lieveheersbeestjes tegen druipen
- Wortelkap bij opdruk
- Kap in lanen bij onoverzichtelijke kruisingen volgens een voorgeschreven methode

Veiligheid boven alles. Op strategische plekken zijn in de lanen in het buitengebied bomen weggezaagd ter bevordering van het uitzicht op de weg.

3.2 Communicatie

Communicatie is momenteel één van de zwakke punten in het huidige beleid. Burgers zijn amper op de hoogte van de bedoelingen van de gemeente en beseffen vaak niet wat de waarde en functie van bomen voor de leefomgeving betekent. Tevens wordt de burger te weinig betrokken bij de groene inrichting van hun wijk. Ook intern is er te weinig onderlinge afstemming tussen beheer, diverse beleidsafdelingen en bestuur. Er spelen tegenstrijdige belangen, waardoor ongewenste en niet-éénduidige besluiten/afspraken omtrent bomen worden gemaakt. Daarnaast is er bij bouw- en herinrichtingsprojecten een algemeen gebrek aan boomtechnische kennis en inzicht over de schade die bomen kunnen ondervinden bij dergelijke werkzaamheden. Hierdoor verdwijnen onnodig waardevolle bomen.

3.3 Handhaving en regelgeving

Het verwerken en beoordelen van kapaanvragen is nu nog een tijdrovende taak die relatief gezien weinig 'oplevert' omdat in 98% van de gevallen de kapaanvraag toch wordt gehonoreerd. Tevens ontbreekt het bij de beoordeling ervan aan helder geformuleerde richtlijnen. Hierdoor is er geen éénduidigheid. Dit is een ongewenste situatie waar het nieuwe beleid een einde aan moet maken.

De gemeente heeft buiten de kapverordening en de Boswet juridisch gezien nauwelijks daadkracht. Er wordt niet gehandhaafd en de kennis op juridisch vlak omtrent bomen is gebrekkig. De gemeente Someren staat zwak in kwesties rondom kabels en leidingen, illegale kap, de wens van burgers voor het laten kappen van gemeentelijke bomen en aansprakelijkheid. Ook voldoet de gemeente nog niet aan de wettelijke zorgplicht, hoewel hier al wel een goede aanzet toe gedaan is. Het bomenbestand dient namelijk systematisch geïnspecteerd te worden op veiligheid en gebreken. Deze controles moeten vervolgens adequaat worden vastgelegd.

3.4 Groen als ondergeschikt belang

Bij allerhande inrichtingsprojecten in de openbare ruimte (aanleg van nieuwbouwwijken, renovatie, herprofilering, vervanging van kabels en leidingen) worden bomen, hoe groot ze ook zijn, nog wel eens over het hoofd gezien. En als ze worden gezien is dat meer als een sta-in-de-weg dan als een potentiële toekomstboom. In feite wordt het belang van bomen (groen) weinig en niet op de juiste manier gewaardeerd. Financieel gezien niet (men heeft vaak geen idee wat een boom waard is) als in het algemeen door de politiek en de burger. Het resultaat is dat bomen worden gekapt of onherstelbaar beschadigd raken, terwijl dat achteraf niet nodig was geweest als ze eerder in de planvorming waren betrokken en er voldoende boomtechnische deskundigheid voorhanden was.

3.5 Bomen en inrichting

Op diverse niveaus worden inschattingsfouten gemaakt bij nieuwe inrichtingsplannen:

- bestaande bomen worden te laat of niet betrokken bij het opstellen van het bouwplan. Uiteindelijk verdwijnen hierdoor ongewenst bomen door noodzakelijke kap (boom binnen bouwplan) of door onherstelbare schade tijdens de werkzaamheden
- er wordt te weinig ondergrondse ruimte gereserveerd bij nieuwe aanplant. Dit beperkt de groeiontwikkelingen en daarmee de toekomstverwachting van de bomen,
- boomsoort en standplaats zijn niet op elkaar afgestemd (in relatie tot toekomstige overlast). Bomen worden te groot, hinderen uitzicht op kruisingen, geven blad- of fruitoverlast of geven teveel schaduw.

Mogelijke toekomstige gevolgen hiervan zijn dus onnodige overlast, verhoogde onderhoudskosten en vervroegde kap.

3.6 Visie op bomenstructuur Someren

Momenteel is er weinig zicht op de kwaliteiten van het bomenbestand van de gemeente Someren als totaal en bovendien is niet vastgelegd in welke richting het zou moeten ontwikkelen.

Hierdoor:

- staan er verkeerde soorten op verkeerde plekken
- bestaat er geen goed inzicht in het bestand van belangrijke bomen
- is er geen zicht op de consequenties voor de leefomgeving bij het ontbreken van bomen
- is niet duidelijk in welke mate bomen de stedelijke structuur ondersteunen en versterken
- is er weinig houvast voor landschapsbeplanting bij bouwprojecten (in het buitengebied)

Bomen spelen een belangrijke rol in de stedelijke opbouw en de onderlinge landschappelijke relatie van de vier kernen.

4 De bomenbeleidsvisie

Op weg naar een duurzaam bomenbestand voor de gemeente Someren

Per thema zal nu nader worden ingegaan op de visiestandpunten van de gemeente Someren. Sommige onderdelen zijn al wat verder uitgewerkt. Het gaat nu in eerste instantie om een duidelijke boodschap waarin helder wordt waar en op welke manier de gemeente naar toe wil met haar bomenbestand.

4.1 Duurzaamheidsprincipe

“Liever een paar mooie, oude bomen op markante plekken dan een hele laan met probleemexemplaren”

Dit thema is tijdens de workshops herhaaldelijk ter sprake gekomen. Een boom heeft tijd nodig om die omvang te bereiken waarin hij zijn functie optimaal vervult. Bomen kunnen op de juiste plek en met voldoende ruimte een eeuw, of meerdere eeuwen oud worden. Dit houdt concreet in dat er lange termijn keuzes moeten worden gemaakt. Er komen richtlijnen voor nieuwe aanplant inzake de ondergrondse groeiplaatsinrichting en de bovengrondse ruimte die de boom tot zijn beschikking krijgt. Duurzaamheid houdt ook in het toepassen van (langlevende) soorten die passen in het gebied, het klimaat en de cultuur. Linde, zomereik en beuk zijn daarbij de meest voor de hand liggende voorbeeldsoorten.

De markante eik op de kruising Nieuwendijk/Kampstraat /Bennenbroekstraat in Someren-Eind past volledig in de uitgangspunten voor het nieuwe bomenbeleid

Deze werkwijze zal uiteindelijk resulteren in waarschijnlijk minder bomen, maar meer oude bomen in de gemeente. Omdat juist oude bomen een grote meerwaarde hebben op het gebied van beeldbepalendheid, schaduwwerking, luchtzuivering etcetera, is dit een wenselijke ontwikkeling. Op termijn zullen ook de beheerkosten lager zijn omdat er minder corrigerend onderhoud nodig is en het moment van herplant aanzienlijk kan worden uitgesteld. In feite gaat het hier dus om investeren in kwaliteit. De aanloopkosten liggen daardoor wel hoger, maar deze worden op termijn terugverdiend als de beheerkosten lager uitvallen en de boom langer kan blijven staan.

4.2 Overlast

“Voorkomen is beter dan genezen”

De gemeente neemt stelling in de keuze welke aanpak geldt voor welk type overlast. Niet alle overlast wordt aangepakt. Veiligheid en gezondheid staan voorop en worden structureel aangepakt. Economische schade wordt per geval bekeken, maar in principe niet aangepakt. Dat geldt ook voor klachten gerelateerd tot woongenot, hoewel ook hier gevallen apart worden beoordeeld. Bij een belangenafweging spelen de volgende zaken een rol:

- de ernst van de situatie
- het aantal mensen dat hinder ondervindt van de overlast
- de intensiteit van de overlast (incidenteel, regelmatig of voortdurend)
- de mogelijkheden die er zijn om overlast aan te pakken (wat is technisch en praktisch haalbaar?)
- de kosten van de aanpak

Toetsing aan beleid

Mocht kap de enige optie zijn om de overlast weg te nemen, dan speelt de nieuwe bomenverordening en het bomenstructuurplan een rol. Afhankelijk van de beleidsstatus en daarmee het beschermingsniveau van de boom, zal worden beoordeeld of de mate van overlast opweegt tegen het belang van de boom. Eventueel wordt een herplantplicht opgelegd.

Tolerantie

Een belangrijk wapen in het tegengaan van overlast, is de tolerantie ervoor vergroten. Dit wordt bereikt middels het voorlichten en informeren van de burger over het belang van bomen en door de intenties achter het bomenbeleid uit te leggen.

Voorkomen van overlast

Een derde instrument in de overlastaanpak is het juist voorkomen van overlast door slimmer aanplanten (soortkeuze, standplaats, groeiplaatsinrichting).

Hier worden richtlijnen voor geformuleerd.

De platanen langs het Wilhelminaplein (Someren) staan in veel te krappe standplaatsen. Ook bovengronds ontstaan er problemen als de kronen volledig zouden ontwikkelen. Er moeten nu extra beheerkosten worden gemaakt om de bomen duurzaam te kunnen handhaven.

4.3 Nieuw model Bomenverordening

“Minder regulering, betere bescherming”

Het kapvergunningstelsel gaat plaatsmaken voor een bomenverordening. Uitgangspunt hierbij is dat er een zorgvuldige selectie wordt gemaakt van alle beschermwaardige bomen en boomgroepen. Deze bomen worden ingetekend in een Groene Kaart. Per object wordt gemotiveerd waarom het op de kaart staat. Lanen en grote groenzones worden als geheel (als lijn of vlek) ingetekend, om ook voor de toekomst deze locaties als blijvende boomlocaties te kunnen handhaven. Door deze oppervlaktes ook als zodanig in het bestemmingsplan vast te leggen, is de bescherming ervan gewaarborgd. Voor de kap van deze bomen moet een ontheffing worden aangevraagd die in beginsel niet verleend wordt. De inventarisatie van deze bomen geschiedt in samenwerking met bewoners en belangengroepen. Voor de overige bomen (zowel gemeentelijk als particulier) hoeft dan in principe geen kapvergunning meer aangevraagd te worden.

Door het afschaffen van de kapvergunningplicht voor het merendeel van de bomen in Someren, vervalt voor deze bomen de mogelijkheid voor bezwaar en beroep. Plannen voor het rooien van gemeentelijke bomen worden daarom altijd - met toelichting - bekend gemaakt. De gemeente dient hierbij zorgvuldig te werk te gaan en altijd conform het beleid en het bomenstructuurplan te handelen. Dit betekent ook dat het niet zo maar mogelijk is bomen te kappen als de burger daarom vraagt. Er wordt altijd een belangenafweging gemaakt om te kijken of de ernst van de klacht opweegt tegen het belang van de boom als onderdeel van de bomenstructuur in Someren. Het principe dat daarbij wordt gehanteerd is dat elke boom telt. Het argument van: ‘er staan er toch genoeg’ is op zichzelf niet voldoende.

Bij illegale kap van deze bomen treedt een boetesysteem in werking dat wordt gekoppeld aan een bomenfonds. Deze gelden komen weer ten goede aan het bomenbestand van de gemeente Someren.

4.4 Juridisch kader

“Bescherming van bomen verankeren in wet- en regelgeving”

Beschermwaardige bomen in de Groene Kaart worden inclusief standplaats in het bestemmingsplan opgenomen en door hieraan voorwaarden en richtlijnen te koppelen wat wel en niet mag binnen de groeiplaats, worden deze als zodanig verbonden met de uit te geven (aanleg)vergunningen. Voor de aanplant van bomen in nieuwbouwwijken worden dezelfde eisen gesteld. Voorwaarde is dat de groeiplaats wel in het bestemmingsplan opgenomen moet zijn. Bij (illegale) kap wordt een herplantplicht opgelegd en een eventuele boete die ten goede komt aan een op te zetten gemeentelijke bomenfonds.

Om schade aan bomen achteraf te kunnen verhalen, staat de gemeente in een rechterlijke procedure sterk als boombeschermende maatregelen in bestekken en vergunningsvoorschriften zijn vastgelegd. Schade aan derden door toedoen van gemeentelijke bomen kunnen worden verhaald op de gemeente. Door te voldoen aan de zorgplicht (regelmatige VTA-inspecties en een adequate administratieve vastlegging) staat de gemeente verzekeringstechnisch sterker.

Een belangrijk deel van de boomstructuren in het buitengebied bestaat uit particuliere landschapsbeplanting. De bescherming ervan ligt momenteel vast in de Boswet en een aantal afspraken in het bestemmingsplan, maar laat nog veel ruimte. Deze bomen krijgen in de nieuwe bomenverordening een eigen beschermstatus, waarbij er voorwaarden worden gesteld aan kap; onder andere door een herplantplicht op te leggen.

Mooie bomen verdienen een goede bescherming. Zo ook deze witte paardenkastanje (*Aesculus hippocastanum*) op particulier terrein (Hollestraat 10)

4.5 Bomenstructuurplan

“Kijk, zo wordt het”

Belangrijk onderdeel van het bomenbeleid is het bomenstructuurplan waarbij alle boomstructuren en hun kenmerken worden vastgelegd in tabellen en kaarten. Dit plan wordt voorzien van een toekomstvisie waarin inzichtelijk wordt gemaakt waar de gemeente heen wil met haar bomenbestand. Hierin wordt tevens een sterke relatie gelegd met de stedelijke inrichting en het buitengebied (Landschapsonwikkelingsplan 2001). Insteven op kwaliteit boven kwantiteit en werken vanuit het duurzaamheidsprincipe zijn hierbij belangrijke onderliggende motieven.

Dit structuurplan/visie kan in een later stadium worden gebruikt om een boombeheersysteem op te zetten volgens de afspraken die in het beleid zijn vastgelegd. Hierbij kunnen in het beleid een aantal prioriteiten worden gesteld zoals de aanpak van aftakelende lanen, standplaatsproblematiek of het verzorgen van monumentale bomen. Omdat de structuurvisie wordt ondersteund met beeldende materialen (kaarten, fotomontages, dwarsprofielen) heeft de gemeente hiermee een waardevol communicatie-instrument in handen ('Kijk, zo wordt het!'). Het nieuwe beleid kan daarmee effectief onder de aandacht worden gebracht.

Grote foto:

Toekomstieken langs de Kerkendijk in Someren-Heide.

Kleine foto:

En zo moet het worden (Kanaalstraat Someren)

4.6 Beheren met visie

“Voor veilige bomen om trots op te zijn”

Beheer is de sleutel naar een bomenbestand dat correspondeert met de uitgangspunten van het bomenbeleid. Beheer krijgt veel meer inhoud als het wordt gestuurd door een bomenbeleid met een duidelijke richting. Dus in feite maakt het bomenbeleid ‘beheren met visie’ mogelijk.

De stap die in het kader van het beleidsplan richting beheer wordt gezet is het formuleren van uitgangspunten en richtlijnen om het bomenbeheerplan op te kunnen stellen. Belangrijke elementen daarin zijn werken met streefbeelden, een systematische aanpak van overlast en het organiseren van een veiligheidinspectiesysteem volgens de VTA (*Visual Tree Assessment*) methode. Het in opbouw zijnde groenbeheersysteem *DG Dialog* is daarvoor een prima basis.

Door heldere beheerafspraken is het niet langer noodzakelijk om allerlei belangen af te wegen. Voor elke boomstructuur wordt vastgelegd welk beheertype van toepassing zal zijn en ook zal een keuze gemaakt worden welk soort overlast met welke frequentie wordt aangepakt. Hierin wordt wel ruimte gereserveerd om ook ad hoc te kunnen reageren op klachten, als een servicedienst richting de burger

Problemlanen krijgen een eigen beheerstatus. Door het nemen van extra maatregelen (groeiplaatsverbetering, nader onderzoek) wordt geïnvesteerd in duurzaam behoud. Bij een eventuele herinrichting worden de mogelijkheden bekeken of er ruimte is voor een uitgebreide standplaatsverbetering of dat tot herplant moet worden overgegaan.

4.7 Communicatie

“Een goede interne afstemming schept duidelijkheid naar de burger”

Binnen het bomenbeleid wordt een communicatieplan opgesteld dat zowel voorziet in de onderlinge afstemming binnen de gemeentelijke organisatie (beleidsafdelingen en bestuur) als richting de burger. De communicatie richting de burger kent drie niveaus: voorlichting over het nieuwe beleid, bewustmaking van het belang van bomen en meer ruimte bieden voor inspraak en meedenken. Binnen de gemeentelijke organisatie zal een duurzaam boomoverleg worden geïnitieerd dat voortkomt uit de ambtelijke projectgroep die nu bij de beleidsvorming betrokken is. Tevens kan onderzocht worden wat de mogelijkheden van behoud zijn. Indien nodig zal boomtechnische deskundigheid worden ingehuurd. In het kader van de op komst zijnde Omgevingsvergunning zal sowieso de interne afstemming geoptimaliseerd moeten worden. Het integrale boomoverleg loopt hier dus alvast op vooruit.

Sterke communicatie moet als een rode draad door het bomenbeleid heen lopen, zoals deze herfstige Amerikaanse eiken (*Quercus rubra*) dat doen in het Somerense buitengebied

4.8 Bomen in nieuwe planvorming

"Geef bestaande bomen een kans"

Om te voorkomen dat bomen bij een herinrichtingsproject over het hoofd worden gezien, is het noodzakelijk dat de bestaande bomen al vroeg in de planvorming worden meegenomen. In dit stadium is er nog ruimte om rekening te houden met de standplaatsseisen van bomen. Dit moet een standaardprocedure worden.

Daarnaast zal bij nieuwe aanplant (met name bij de inrichting van nieuwe wijkdelen) rekening moeten worden gehouden met de uiteindelijke grootte van de boom en met mogelijke overlastveroorzakende sorteigenschappen. Door boomsoort en standplaats op elkaar af te stemmen, kunnen veel gevallen van overlast, onderhoudskosten en voortijdige kap worden voorkomen. Behalve de bovengrondse, dient ook de ondergrondse ruimte zorgvuldig te worden ontworpen. Deze manier van werken past binnen het duurzaamheidsprincipe, waarbij bomen een langer leven hebben en de toekomstige kosten laag worden gehouden.

De ter Hofstadlaan slingert begeleid door lindebomen het buitengebied in. Aan weerszijden van de weg zal bebouwing verrijzen. Voor het duurzaam behoud van deze bomen is adequaat beschermend beleid nodig

Verder wordt gestreefd naar een optimale verhouding tussen groen, rood (bebouwing) en grijs (verharding). Vanuit het bomenbeleid worden hier wenselijke richtlijnen voor geformuleerd.

5 Planning

De hier beschreven visie vormt de basis en geeft richting aan het uiteindelijk op te stellen bomenbeleid. De bedoeling is dat dit traject voor de zomer van 2008 is afgerond, zoals besproken met Wethouder A. Thijs-Rademakers op 3 september 2007. Zodra de visie in december onder goedkeuring van de gemeenteraad is vastgesteld, zal begonnen worden met de uitwerking van het beleid. Er zal op diverse fronten worden gewerkt, zodat niet per afzonderlijk onderdeel een fasering is te geven. Wel zullen enkele beleidsonderdelen in de tussentijd als zodanig aan de gemeenteraad ter goedkeuring worden voorgelegd, zodat men straks niet het hele pakket in één keer te verwerken krijgt. Er zal worden gewerkt van macro naar microniveau; eerst het overzicht, dan het inzicht. Een globale inschatting van de oplevermomenten:

Februari: Vaststellen bomenstructuurplan en bijbehorende structuurvisie. Hier gaan een bomeninventarisatie en stedelijke/landschappelijke analyse aan vooraf.

April: Vaststellen 'technische onderdelen' van het bomenbeleidsplan:

- Richtlijnen voor bomen bij inrichtingsprojecten
- consequenties voor het beheer (financieel, kwaliteitsrichtlijnen, besteksvoorwaarden, VTA-inspectiesysteem, aanpak overlast etc.)

Juni: Vaststellen nieuwe Bomenverordening inclusief juridisch kader

Juli: Vaststellen volledige beleid, inclusief communicatieplan dat in samenwerking met de afdeling Voorlichting is gemaakt.

November 2007

Copijn Utrecht Boomspecialisten

Specialist in boomtechnisch onderzoek!

Projectgegevens

Opdrachtgever

Afdeling:
Contactpersoon:
Bezoekadres :
Postadres
Postcode en plaats:
Telefoon:

Gemeente Someren

Realisatie, Beheer en Onderhoud
De heer A. van Oijen
Wilhelminaplein 1
Postbus 290
5710 AG, Someren
0493-494888

Werkadres

Plaats: Gemeente Someren

Bedrijfsgegevens

Naam:
Onderzoek en advies:
Projectleiding:
Adres:
Postcode en plaats:
Telefoon:
Fax:
E-mail:
Internet:

COPIJN UTRECHT BV
ir. M. Vroklage
ir. J. Hilbert
Postbus 9177
3506 GD Utrecht
030-2644333
030-2612140
Info@copijn.nl
www.copijn.nl

Datum: November 2007
Projectnummer: 6832.5

Paraaf projectleider: